

**VPLYV ROZSUDKU SÚDNEHO DVORA
VO VECI C-575/18 P ČESKÁ REPUBLIKA V. KOMISIA
NA PRIAME ŽALOBY PRED SDEÚ
(Žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia)**

*JUDr. Mária T. Patakyová, PhD.*¹

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Ústav európskeho práva
maria.patakyova2@flaw.uniba.sk

Mgr. Sára Kiššová

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta
Ústav európskeho práva
sara.kissova@flaw.uniba.sk

**Vplyv rozsudku Súdneho dvora vo veci C-575/18 P Česká
republika v. Komisia na priame žaloby pred SDEÚ**

Systém súdnej ochrany v EÚ je odlišný od systému vnútroštátnej súdnej ochrany. Vo všeobecnosti je možné zhodnotiť, vo vzťahu k priamym žalobám pred SDEÚ, že tieto sú prípustné za splnenia relatívne striktných podmienok. Tieto podmienky prechádzali v čase zmenami a, zdá sa, že ich vývoj nie je ukončený. Predkladaný článok sa venuje nedávnomu rozsudku Súdneho dvora vo veci *C-575/18 P Česká republika v. Komisia*, jeho skutkovému stavu, právnemu názoru poskytnutému sudcami Súdneho dvora aj návrhmi generálnej advokátky Sharpston. Cieľom článku je, okrem sumarizácie predmetného rozsudku, posúdiť jeho dopad na systém priamych žalôb pred SDEÚ.

---

¹ Tento článok je napísaný v rámci projektu: Referencia 600432-EPP-1-2018-1-SK-EPPJMO-MODULE. Názov projektu: „*Theory and Methods of Application of EU Law for Better Practice*“.

**Impact de l'arrêt de la Cour de justice dans l'affaire C-575/18
P République tchèque c. Commission sur des actions directes
devant la CJUE.**

Le système de protection judiciaire dans l'UE est différent du système de protection judiciaire nationale. En général, on peut évaluer, en relation avec les actions directes devant la CJUE, que celles-ci sont recevables dans des conditions relativement strictes. Ces conditions ont évolué au fil du temps et il semble que leur développement ne soit pas complet. Cet article se consacre à récent arrêt de la Cour de justice dans l'affaire C-575/18 P République tchèque c. Commission, ses faits, l'avis juridique des juges de la Cour de justice et les conclusions de l'avocat général Sharpston. L'objet de cet article est, en dehors de résumer l'arrêt en question, d'évaluer son impact sur le système des actions directes devant la CJUE.

**Impact of the judgment of the Court of Justice in Case C-575/18
P Czech Republic v. Commission on direct actions before
the CJEU**

The system of judicial protection in the EU is different from the system of national judicial protection. In general, it can be assessed, in relation to direct actions before the CJEU, that these are admissible under relatively strict conditions. These conditions have developed over time, and their development does not seem to be complete. This article deals with the recent judgment of the Court of Justice in Case C-575/18 P Czech Republic v Commission, facts of the case, the legal opinion provided by the judges of the Court of Justice, and the Opinion of Advocate General Sharpston. In addition to summarizing the judgment in question, the purpose of the article is to assess its impact on the system of direct actions before the CJEU.

Kľúčové slová: súdny systém, priame žaloby, vec C-575/18 P *Česká republika v. Komisia*

Mots-clé: le système judiciaire, les actions directes, l'affaire C- 575/18 P République tchèque c. Commission

Keywords: judicial system, direct actions, case C-575/18 P Czech Republic v. Commission

Úvod

Systém priamych žalôb je vo svojich základných kontúrach vymedzený v zakladajúcich zmluvách. Primárne právo tu, ako aj na iných miestach, je výrazne dopĺňané rozhodovacou činnosťou SDEÚ. Luxemburský súd okrem iné zasahuje aj do podmienok prípustnosti žalôb podaných na tento súd.

Predkladaný článok sa venuje nedávnomu rozsudku Súdneho dvora vo veci C-575/18 P *Česká republika v. Komisia*. Ide o rozsudok v rámci odvolacieho konania začatého na návrh Českej republiky po tom, ako nebola úspešná pred Všeobecným súdom. Článok sa zameriava na rozobratie tohto prípadu, ako aj na poukázanie jeho možného vplyvu na vývoj priamych žalôb pred SDEÚ.

Článok je štruktúrovaný nasledovne. Prvá časť stručne prezentuje systém priamych žalôb a ich prípustnosť. Časti dva až štyri sa venujú prípadu *Česká republika v. Komisia*, pričom sa približuje skutkový stav prípadu, jeho posúdenie Všeobecným súdom, generálnou advokátkou Sharpston a následne aj samotnými sudcami Súdneho dvora. Piata časť poukazuje na charakteristiky systému priamych žalôb a možný dopad predmetného prípadu na tento systém. Hlavné zistenia sú zhrnuté v závere.

1. Systém priamych žalôb pred SDEÚ

SDEÚ ako súdny orgán zaradený medzi hlavné inštitúcie EÚ má v primárnom práve vymedzenú právomoc. V zmysle článku 19 ods. 3 ZEÚ je jeho právomoc rozdelená na tri okruhy: a) na žaloby podané členským štátom, inštitúciou alebo fyzickou osobou alebo právnickou osobou; b) na prejudiciálne otázky o výklade práva EÚ alebo platnosti aktov sekundárneho práva na základe žiadosti vnútroštátnych súdnych orgánov; c) na právomoc rozhodovať v iných prípadoch ustanovených zmluvami.

Prvý vymenovaný okruh sa nazýva aj priame žaloby. Slovo priame ich má odlišovať predovšetkým od druhého okruhu, od prejudiciálnych otázok. V prípade prejudiciálnych otázok sa vec dostane pred SDEÚ nepriamo, t. j. vec je prejednávaná na vnútroštátnom súde a tento súd sa následne spýta otázku týkajúcu sa výkladu práva EÚ alebo platnosti sekundárneho práva EÚ. Po tom, čo Luxemburský súd na otázku odpovie, sa vec vracia pred vnútroštátny súd, ktorý o veci rozhodne s konečnou platnosťou.

Priame žaloby sú odlišné, pretože do veci sa nezapája konanie na vnútroštátnom súde. Celá vec prebieha pred Luxemburským súdom; *priamo* na tento súd sa podáva žaloba a *priamo* tento súd vo veci rozhodne. Aj z procesného hľadiska je konanie upravené rozdielne od konania v prejudiciálnych otázkach.²

² Bližšie pozri čl. 19 a nasl. Protokolu (č. 3) o štatúte Súdneho dvora Európskej únie, pripojeného k Zmluvám (ďalej len „Štatút SDEÚ“); čl. 93 a nasl. Rokovacieho poriadku Súdneho dvora

Základná právna úprava priamych žalôb sa nachádza v článku 258 a nasl. ZFEÚ. Procesné otázky sú upravené Štatútom SDEÚ³, ako aj Rokovacím poriadkom Súdneho dvora⁴ a Rokovacím poriadkom Všeobecného súdu⁵. Avšak, významná časť vysvetlenia prípustnosti jednotlivých žalôb a ich použitia sa nachádza v judikatúre SDEÚ.

Štandardne sa medzi základné typy priamych žalôb zaraďujú nasledovné:

- žaloby v rámci konania o nesplnenie povinnosti;
- žaloba o neplatnosť;
- žaloba na nečinnosť;
- žaloba o náhradu škody.

Pre potreby tohto článku je nevyhnutné priblížiť tieto typy žalôb v ich základných kontúrach. V rámci **konania o nesplnenie povinnosti** je možné identifikovať niekoľko žalôb. Po prvé, ide o žalobu podanú Komisiou proti členskému štátu na základe článku 258 ZFEÚ. Túto žalobu podáva Komisia po tom, čo prebehol dialóg medzi ňou a členským štátom týkajúci sa nesplnenia povinnosti týmto členským štátom⁶. Je potrebné uviesť, že nesplnenie povinnosti môže spočívať v komisiálnych aj omisiálnych aktoch, t.j. v konaní aj v nekonaní.⁷ Celkovo je chápanie nesplnenia povinnosti veľmi široké. Je možné do neho zahrnúť zákony, iné predpisy, rozsudky, prax správnych orgánov odporujúce právu EÚ; porušenie princípu lojálnej spolupráce; nezabezpečenie právnej istoty pre právo EÚ; nevymáhanie porušeni práva EÚ zo strany jednotlivcov, *etc.*⁸

Po druhé, ide o žalobu podanú jedným členským štátom proti inému členskému štátu na základe článku 259 ZFEÚ. Ide vo svojej podstate o žalobu subsidiárnu k žalobe podľa článku 258 ZFEÚ, jednak zo

---

³ Čl. 19 a nasl. Štatútu SDEÚ.

⁴ Čl. 119 a nasl. Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

⁵ Čl. 50 a nasl. Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu.

⁶ Tento dialóg má sprvoti neformálny charakter a následne vyúsťuje až do zaslania odôvodneného stanoviska. Bližšie pozri PATAKYOVÁ, M. T.: *Konania pred Súdnyim dvorom Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. 208 s., s. 111-113.

⁷ Typickým príkladom zodpovednosti štátu za nekonanie je vec C-265/96 *Komisia proti Francúzsku (Španielske jahody)* [1997].

⁸ CHALMERS, D. – DAVIES, G. – MONTI, G.: *European Union Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 1114 s., s. 355.

Môže ísť aj o porušenie princípu právneho štátu. Bližšie pozri MÁČAJ, A.: *Jurisdiction under the Recent Developments of Jurisprudence on Rule of Law and Judicial Independence*. In: BLAŽO, O. – MOKRÁ, L. – MÁČAJ, A. (zost.): Bratislavské právnické fórum 2020. Právne výzvy pre novú Európsku komisiu. Zborník z vedeckej konferencie organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou dňa 6 a 7. februára 2020 v priestoroch Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020, s. 114-121.

štatistického hľadiska⁹, jednak z hľadiska povinného predloženia veci Komisii¹⁰.

Po tretie, v prípade nesplnenia povinnosti zo strany členského štátu a judikovaníu tejto skutočnosti zo strany Luxemburského súdu je, samozrejme, členský štát povinný nesplnenie povinnosti napraviť.¹¹ V prípade, ak sa tak nestane, vystavuje sa členský štát riziku, že Komisia proti nemu podá ďalšiu žalobu – na základe článku 260 ods. 2 ZFEÚ. V takom prípade môže Súdny dvor uložiť členskému štátu aj paušálnu pokutu alebo penále.

Po štvrté, v prípade nesplnenia špecifickej povinnosti zo strany členského štátu, a síce povinnosti oznámiť opatrenie, ktorým transponoval smernicu prijatú v súlade s legislatívnym postupom, má Komisia možnosť predložiť vec na Súdny dvor s využitím článku 260 ods. 3 ZFEÚ. Napriek tomu, že ide o žalobu podľa článku 258 ZFEÚ, v prípade nesplnenia tejto špecifickej povinnosti je umožnené Komisii navrhnúť výšku paušálnej pokuty alebo penále, ktoré má dotknutý členský štát zaplatiť. To znamená, že nie je potrebné vydanie prvého rozsudku Súdny dvorom, jeho následne nedodržanie zo strany členského štátu a podanie ďalšej žaloby Komisiou, v ktorom môžu byť uložené finančné sankcie členskému štátu. V prípade využitia článku 260 ods. 3 je možné uložiť finančné sankcie už hneď v prvom rozsudku Súdneho dvora.¹²

Žaloba o neplatnosť, je vymedzená v základných kontúrach v článku 263 ZFEÚ. Podat' ju môžu privilegovaní¹³, poloprivilegovaní¹⁴ alebo aj nepriviligovaní¹⁵ žalobcovia. Táto žaloba sa týka aktu vydaného inšti-

---

⁹ Žalob podaných jedným členským štátom proti inému členskému štátu je omnoho menej ako žalob podaných Komisiou proti členskému štátu. Jeden z mála prípadov, kedy bola žaloba podľa článku 259 ZFEÚ využitá, je napríklad vec C-591/17 *Rakúsko proti Nemecku* [2019] týkajúca sa nemeckých diaľničných známk; alebo vec C-364/10 *Maďarsko proti Slovensku* [2012] týkajúca sa odopretia vstupu na územie Slovenska maďarskému prezidentovi. Bližšie k tomu pozri KALESNÁ, K.: Voľný pohyb osôb optikou recentnej judikatúry Súdneho dvora EÚ. In *ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE*, roč. 32, 2013, č. 1, s. 101-107.

¹⁰ Článok 259 ods. 2 ZFEÚ: *Skôr než členský štát podá žalobu proti inému členskému štátu pre domnelé neplnenie povinnosti, ktorá vyplýva zo zmlúv, predloží vec Komisii.*

¹¹ Článok 260 ods. 1 ZFEÚ.

¹² Bližšie k tomuto konaniu pozri: PATAKYOVÁ, M. T.: *Speed-up Infringement Procedure*. In: BLAŽO, O. – MOKRÁ, L. – MÁČAJ, A. (zost.): Bratislavské právnické fórum 2020. Právne výzvy pre novú Európsku komisiu. Zborník z vedeckej konferencie organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou dňa 6 a 7. februára 2020 v priestoroch Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020, s. 114-121.

¹³ Článok 263 ods. 2 ZFEÚ.

¹⁴ Článok 263 ods. 3 ZFEÚ. Poloprivilegovaní žalobcovia musia splniť podmienku, že žaloba je na ochranu ich výhradných práv.

¹⁵ Článok 263 ods. 4 ZFEÚ. Neprivilegovaní žalobcovia, teda fyzické a právnické osoby, môžu podať žalobu o neplatnosť iba v troch situáciách: (i) proti aktom, ktoré sú osobe určené; (ii)

túciou, orgánom, úradom alebo agentúrou EÚ. Nejde však o ľubovoľný akt vydaný touto inštitúciou; akt musí spĺňať určité kvality.¹⁶ V skratke by sme požiadavky na žalovateľný akt mohli zhrnúť nasledovne:

- ide o akt, ktorý vyvoláva právne účinky, bez ohľadu na jeho povahu alebo formu¹⁷;
- ide o tzv. konečný akt, ktorý definitívne stanovuje konečnú pozíciu inštitúcie EÚ. Inak povedané, nejde o akt, ktorý iba „*dláždí cestu*“ inému aktu, ktorý bude konečný aktom¹⁸;
- v tejto súvislosti je potrebné rozlíšiť medzi aktami, ktoré „*dláždia cestu*“ konečnému aktu (napr. vyhlásenie o námietkach, ktoré sa doručuje účastníkovi konania pred vydaním konečného rozhodnutia); a medzi aktami, ktoré síce súvisia s konaním, avšak predstavujú vyvrcholenie samostatného procesu (napr. rozhodnutie o tom, že nejaký dokument nie je krytý privilegiom ochrany komunikácie medzi právnikom a jeho klientom)¹⁹.

Po naplnení podmienok prípustnosti uvedených v článku 263 ZFEÚ je žaloba o neplatnosť úspešná iba v prípade, ak dôjde aj k naplneniu niektorého z dôvodov neplatnosti, ktoré stanovuje článok 263 ods. 2 ZFEÚ tak, že môže ísť o dôvod: „[...] *nedostatku právomoci, porušenia podstatných procesných predpisov, porušenia zmlúv alebo akéhokoľvek právneho pravidla týkajúceho sa uplatňovania alebo zneužitia právomocí.*“²⁰

Žaloba na nečinnosť je v istom zmysle sesterskou žalobou žaloby o neplatnosť. Jej základná právna úprava sa nachádza v článku 265 ZFEÚ. Žaloba na nečinnosť tiež smeruje proti inštitúcii, orgánu, úradu alebo agentúre EÚ, avšak v tomto prípade sa nejedná o akt, ktorý táto inštitúcia vydala, ale o jej nečinnosť. Žalobu môžu podať privile-

---

proti aktom, ktoré sa jej priamo a osobne týkajú, (iii) proti regulačným aktom, ktoré sa jej priamo týkajú a nevyžadujú vykonávacie opatrenia.

¹⁶ Niektoré opatrenia sú preto nežalovateľné. Bližšie pozri: BLAŽO, O.: *Action for Annulment – Sufficient Measure against Abuse?* In: ČIČKÁNOVÁ et al. (zost.): Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2013 organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou v dňoch 10. –11. októbra 2013 pod záštitou predsedu vlády SR Róberta Fica. Bratislava: Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2013, s. 1286-1296, s. 1288.

¹⁷ Vec 22/70 *Komisia proti Rade* [1971].

¹⁸ Vec 60/81 *IBM proti Komisii* [1981].

¹⁹ Vec T-125/03 *Akzo Nobel Chemicals a Akros Chemicals proti Komisii* [2007]. Bližšie pozri PATAKYOVÁ, M. T.: *Ludskoprávne aspekty hospodárskej súťaže. Antitrust z pohľadu ľudských práv*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019. 216 s, s. 81; PATAKYOVÁ, M. T.: *Ochrana komunikácie medzi právnikom a jeho klientom a vyšetrovacie právomoci Európskej komisie v oblasti súťažného práva*. In *ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE*, roč. 36, 2017, č.1, s. 95-104.

²⁰ Bližšie k týmto dôvodom pozri napr. PATAKYOVÁ, M. T.: *Konania pred Súdnym dvorom Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. 208 s, s. 146 a nasl.

govaní²¹ alebo neprivilégovaní²² žalobcovia, pričom všetci musia splniť povinnosť predchádzajúcej výzvy smerom k danej inštitúcii, pričom vyzvaná inštitúcia sa v lehote dvoch mesiacov nevyjadřila²³.

Predpokladom úspešnosti tejto žaloby je porušenie povinnosti zo strany inštitúcie konať určitým spôsobom. To znamená, že inštitúcia nemôže mať iba možnosť konať, musí byť povinná konať²⁴. Taktiež nemôže ísť o ľubovoľnú povinnosť, ale o povinnosť dostatočne určitú. Na účely článku 265 ZFEÚ je preto nedostatočná všeobecná povinnosť rozvíjať určitú politiku.²⁵

Poslednou zmieňovanou žalobou je **žaloba o náhradu škody**. Jej právny základ sa nachádza v článku 268 ZFEÚ a článku 340 ods. 2 ZFEÚ. Právna úprava v primárnom práve je ešte stručnejšia ako pri ostatných spomínaných žalobách,²⁶ jasne z nej nevyplývajú ani podmienky na vznik mimozmluvnej zodpovednosti v EÚ. Judikátúrou bolo ustálené, že tieto podmienky sú, v kocke, nasledovné:

- musí dôjsť k porušeniu normy, ktorá mala za cieľ priznať právo jednotlivcovi;
- toto porušenie musí byť dostatočne závažné;
- musí existovať príčinná súvislosť medzi porušením povinnosti a vznikom škody.²⁷

Z primárneho práva nie je zrejmé, do akej miery je v tejto súvislosti prípustná aj žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia. Je potrebné uviesť, že táto žaloba úzko súvisí so žalobou o náhradu škody aj na vnútroštátnej úrovni. Medzi významné rozdiely patrí, že bezdôvodné obohatenie v sebe nezahŕňa porušenie práva na strane obohateného subjektu, ani sa nevyžaduje existencia zavinenia.²⁸ Bezdôvodné obohatenie má navyše subsidiárnu povahu.²⁹

Skutočnosť, že zakladajúce zmluvy o niečom mlčia, však neznamená, že to neexistuje. Luxemburský súd bol vystavený potrebe existencie právneho prostriedku na vydanie bezdôvodného obohatenia v prí-

---

²¹ Článok 265 ods. 1 ZFEÚ.

²² Článok 265 ods. 3 ZFEÚ.

²³ Článok 265 ods. 2 ZFEÚ.

²⁴ Vec T-423/07 *Ryanair proti Komisii* [2011].

²⁵ Vec 13/83 *Európsky parlament proti Rade* [1985]. Bližšie pozri napr. PATAKYOVÁ, M. T.: *Konania pred Súdnyim dvorom Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. 208 s., s. 165.

²⁶ Článok 340 ods. 2 ZFEÚ: *V prípade nezmluvnej zodpovednosti Únia, v súlade so zásadami spoločnými pre právne poriadky členských štátov, napravi akékoľvek škody spôsobené vlastnými orgánmi alebo pracovníkmi pri výkone ich funkcií*.

²⁷ Pozri *per analogiam* spojené veci C-46/93 a C-48/93 *Brasserie du Pêcheur* [1996].

²⁸ FEKETE, I. – FEKETEOVÁ, M.: *Občiansky zákonník. Prehľadný komentár*. Bratislava: EPOS, 2012. 1314 s., s. 524.

²⁹ ŠTEVČEK, M In ŠTEVČEK, M. a kol.: *Občiansky zákonník II. § 451 – 880. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2015. 1580 s., s. 1588.

pade *Masdar*³⁰. V prípade Súdny dvor judikoval, že žaloba založená na bezdôvodnom obohatení nepodlieha striktno režimu mimozmluvnej zodpovednosti, keďže nevyžaduje dôkaz o protiprávnom konaní žalovaného ani existenciu konania ako takého, ale len dôkaz o obohatení žalovaného bez platného právneho dôvodu a o ochudobnení žalobcu, ktoré súvisí s týmto obohatením.³¹ Nejde teda o žalobu o náhradu škody *stricto sensu*. Napriek tomu Súdny dvor s odkazom na zásadu účinnej súdnej ochrany a článok 47 Charty základných práv EÚ uviedol, že nie je prípustné odmietnuť možnosť podať žalobu založenú na bezdôvodnom obohatení len preto, že primárne právo výslovne takýto druh žaloby neupravuje.³² Žaloba ako taká bude s odkazom na článok 268 a článok 340 ods. 2 ZFEÚ prípustná. Avšak, v prípade *Masdar* napriek tomu žalobca so svojou žalobou neuspel³³.

2. Skutkový stav prípadu a posúdenie Všeobecným súdom

30. mája 2008 bola prijatá Európskym úradom pre boj proti podvodom (OLAF) záverečná správa vo veci vyšetrovania, ktorá sa týkala preverovania dovozu kamienkových zapaľovačov z Laosu, na základe ktorej mali členské štáty začať následné audity a prípadne vyšetrovania príslušných dovozcov. Takisto sa mali zahájiť konania na vymáhanie dlžného cla. V prípade Českej republiky išlo o 28 prípadov, v ktorých začali príslušné colné úrady podniknúť kroky, pričom vykonať tieto konania do troch mesiacov od doručenia českého prekladu správy OLAF bolo nemožné. Česká republika preto zaznamenala v systéme WOMIS 28 záznamov o nemožnosti vybrať čiastky vlastných zdrojov EÚ, pričom sa opierala o podmienky oslobodenia od povinnosti poskytnúť vlastne zdroje podľa čl.17 ods. 2 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000³⁴. Medzi tieto podmienky patrí (i) dôvod *vis major* alebo (ii) iný dôvod, ktorý nie je možný členskému štátu pripísať. Riaditeľ riaditeľstva pre vlastné zdroje a finančné plánovanie Generálneho riaditeľstva Komisie pre rozpočet však Českej republike neuznal splnenie týchto podmienok a vo svojom liste³⁵ vyzval české orgány aby prijali

³⁰ Vec C-47/07 P *Masdar proti Komisii* [2008].

³¹ *Ibidem*, ods. 49.

³² *Ibidem*, ods. 50.

³³ *Ibidem*, ods. 54 a nasl.

³⁴ Nariadenie Rady (ES, Euratom) č. 1150/2000 z 22. Mája 2000, ktorým sa vykonáva rozhodnutie 2007/436/ES, Euratom o systéme vlastných zdrojov Európskych spoločenstiev.

³⁵ Rozhodnutie Komisie z 20. januára 2015, č. j. Ares (2015)217973.

všetky opatrenia a poukázali na účet Komisie čiastku približne 2,1 mil. eur, pričom dodal, že v prípade omeškania vznikne povinnosť platiť úroky z omeškania podľa čl. 11 nariadenia č. 1150/2000.

Česká republika, aby sa vyhla prípadným úrokom z omeškania, uhradila predmetnú sumu na účet Komisie, avšak s výhradou voči názoru zastávanému Komisiou v spornom liste.³⁶ V konaní pred Všeobecným súdom na základe žaloby na neplatnosť preto žiadala Česká republika zrušiť rozhodnutie Komisie z 20. januára 2015, č. j. Ares (2015)217973, zatiaľ čo Komisia navrhovala odmietnuť žalobu ako neprípustnú. Konanie na tomto súde dopadlo v neprospech Českej republiky pre neprípustnosť žaloby.

Na účely tohto článku nás v prejedávanom spore zaujíma posúdenie dvoch problematík Všeobecným súdom: (i) či je rozhodnutie Komisie z 20. januára 2015 napadnuteľným rozhodnutím podľa čl. 263 ZFEÚ a (ii) či na základe práva na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 47 Charty základných práv EÚ treba dať prednosť takému výkladu, ktorý adresátovi dotknutého aktu nebude upierať právo na účinnú súdnu ochranu podľa čl. 263 ZFEÚ.

Čo sa týka prvej problematiky, Všeobecný súd v tejto časti poskytol široký argumentačný výklad. Aby sme určili, či akt vyvoláva záväzné právne účinky, je potreba vychádzať z jeho podstaty, teda účinky sa musia posudzovať podľa objektívnych kritérií ako je obsah aktu, prípadne súvislosti prijatia aktu a právomoci orgánu, ktorý je jeho autorom.³⁷ V tejto súvislosti Všeobecný súd hlavne poukazoval na znenie textu rozhodnutia 2007/436³⁸ a nariadenia č. 1150/2000, pričom poukázal na viacero skutočností, z ktorých poskytneme len potrebné závery na účely tohto článku.

Všeobecný súd vyjadril svoj názor, že pripomienky, resp. vyjadrenia Komisie v podobe listu podľa čl. 17 ods. 4 nariadenia 1150/2000 nemôžu vyvolávať právne účinky a takýto list/vyjadrenie má preto len informatívnu povahu. Súd toto tvrdenie opiera o to, že Komisii žiadne z vyššie spomenutých právnych aktov nepriznáva právomoc vydávať rozhodnutia v oblasti tradičných vlastných zdrojov.³⁹ Komisia teda v predmetom liste len reprodukovala povinnosti, ktoré ukladá členským štátom vo svojom znení nariadenie č. 1150/2000. Súd taktiež poukázal na závery ustálenej judikatúry, kedy sa podľa systému zavedeného čl. 258 až čl. 260 ZFEÚ, t.j. konania o nesplnenie povinnosti,

³⁶ Vec T-147/15 Česká republika v. Komisia [2018], ods. 1–9.

³⁷ *Ibidem*, ods. 35, pozri tiež: Vec C-593/15 P a C-594/15 P, Slovensko v. Komisia [2017], ods. 47.

³⁸ Rozhodnutie Rady 2007/436 2007/436/ES, Euratom o systéme vlastných zdrojov Európskych spoločenských.

³⁹ Vec T-147/15, Česká republika v. Komisia [2018], ods. 47-48.

môže určenie práv a povinností členských štátov, takisto ako posúdenie ich správania, vyplývať len z rozsudku Súdneho dvora. A práve preto Komisia nemôže v rámci dohľadu plnenia odvodovej povinnosti, ktorá vyplýva z rozhodnutia 2007/436, zasahovať do výlučnej právomoci Súdneho dvora rozhodovať v takejto veci.⁴⁰

V rámci posúdenia druhej problematiky sa Všeobecný súd zaoberal otázkou účinnej súdnej obrany v prejedávanom prípade. Totiž, ak Všeobecný súd dospel k záverom, že list Komisie nie je napadnuteľným aktom, vzniká v tejto oblasti určitá medzera v súdnej ochrane, pretože takýto akt nie je možné napadnúť podľa čl. 263 ZFEÚ, t. j. žalobou o neplatnosť. Česká republika, ktorá zaplatila sumy vyžadované Komisiou pod hrozbou vysokých úrokov v prípade ich nezaplatenia, tak nemala možnosť domáhať sa súdneho prieskumu aktu, na základe ktorého boli sumy vyžadované. Z tohto dôvodu sa Česká republika domáhala ochrany podľa čl. 47 Charty základných práv EÚ, pričom argumentovala, že na základe tohto článku je potreba dať prednosť takému výkladu, ktorý nebude adresátovi takéhoto aktu (list/vyjadrenie Komisie) upierať právo na účinnú súdnu ochranu. Na tomto mieste Všeobecný súd zaujal krátke a stručné stanovisko a to, že cieľom práva podľa čl. 47 Charty základných práv EÚ nie je zmeniť systém súdneho prieskumu stanoveného Zmluvami a ani pravidlá prípustnosti priamych žalôb pred SDEÚ.⁴¹ Preto tento argument odmietol. Zároveň súd konštatoval, že možnosťou Českej republiky bolo aj nevyhovieť napadnutému listu a počkať, než Komisia podá žalobu pre nesplnenie povinností.⁴² Ďalšou možnosť, ktorú ponúkol súd je vykonať platbu sprevádzanú výhradami⁴³, pričom v tomto prípade sa vie dostať vec pred súd iba začatím konania o nesplnenie povinnosti Komisiou.⁴⁴

3. Návrhy generálnej advokátky Sharpston

Odvolaním sa Českej republiky proti uzneseniu Všeobecného súdu sa sporná vec dostala pred Súdny dvor, kde sa k veci obsažne vyjadrila generálna advokátka Sharpston. V časti sporu o určenie listu komisie ako napadnuteľného podľa čl. 263 ZFEÚ zaujala generálna advokátka totožné stanovisko ako Všeobecný súd. Avšak, generálna advokát-

---

⁴⁰ Ibidem. ods. 52-53.

⁴¹ Ibidem, ods. 81.

⁴² Ibidem, ods. 82.

⁴³ Ibidem, ods. 84.

⁴⁴ Návrhy generálnej advokátky Kokott vo veciach C-593/15 P, C-594/15 P a C-599/15 P, *Slovensko v. Komisia a Rumunsko v. Komisia* [2017], ods. 104 až 10.

ka poukázala na fakt, že v režime tradičných vlastných zdrojov existuje medzera, ktorá nedáva členským štátom možnosť napadnúť stanovisko Komisie bez rizika, že sa členský štát dostane „*mimo zákon*“ a bude mu uložená povinnosť zaplatiť úroky z omeškania.⁴⁵ Z týchto dôvodov sa generálna advokátka v návrhu zamerala na alternatívne riešenia ktoré umožňujú členským štátom byť aktívne legitimované v prípade sporu týkajúceho sa povinnosti sprístupniť finančné zdroje. Týmto návrhom sa budeme venovať v ďalšom texte.

Sharpston svoju analýzu stavia na postoji Komisie, ktorá navrhovala zachovanie *statusu quo*. Tá tvrdila, že nie je nič neobvyklé na tom, že keď členský štát nesúhlasí s analýzou/vyjadrením Komisie, nemá inú možnosť ako sa dostať mimo zákon, a teda postúpiť riziko platenia úrokov z omeškania výmenou za možnosť, že sa takýto spor dostane Komisiou pred Súdny dvor na základe žaloby pre nesplnenie povinností.⁴⁶ Komisia taktiež tvrdí, že výhrady urobené členským štátom pri sprístupnení spornej sumy nemajú žiaden právny následok, čiže je platba právne perfektná a preto nemôže byť žaloba o nesplnenie povinností odôvodnená. Postoj generálnej advokátky k uvedenému postoju Komisie bol však nesúhlasný.

Platbu sprevádzanú výhradou nemožno podľa generálneho advokátky považovať za perfektnú a má za následok nesplnenia povinnosti zo strany členského štátu, teda zostáva sporná. Bol to predseda Súdny dvor, ktorý takúto možnosť pripustil, aby sa členský štát vyhol škodlivým následkom a zároveň vyjadril svoj nesúhlas s právnym postavením dotknutých prostriedkov.⁴⁷ Aj napriek tomu, že tieto finančné prostriedky sú Komisii pripísané a môže nimi voľne disponovať, je potrebné, aby boli výhrady členského štátu objasnené a podľa Sharpston môže byť konanie o nesplnení povinnosti vhodným fórum na tento účel.⁴⁸ Naskytá sa však otázka, či môže byť Komisia povinná takéto konanie o nesplnení povinnosti začať, pretože z čl. 258 ZFEÚ jej takáto povinnosť nevyplýva. Odpoveďou musí byť, že z tejto diskrečnej právomoci neexistuje žiadna výnimka.⁴⁹ Teda v závere treba konštatovať, že členský štát môže na základe právnej úpravy tradičných vlastných zdrojov formulovať výhrady, ale nemôže od Komisie vyžadovať, aby

---

⁴⁵ Návrh generálnej advokátky Eleanor Sharpston vo veci C-575/18 P, *Česká republika v. Komisia* [2020] ods. 76.

⁴⁶ *Ibidem*, ods. 95.

⁴⁷ pozri napríklad: Vec C- 359/97, *Komisia v Spojené kráľovstvo* [2000], ods. 31.

⁴⁸ Návrh generálnej advokátky Eleanor Sharpston vo veci C-575/18 P, ods. 99.

⁴⁹ bližšie pozri: von BARDELEBEN, E., DONNAT, F. a SIRITZKY, D.: *La Cour de justice de l'Union européenne et le droit du contentieux européen*. Paris: La Documentation française, 2012, s. 189.

začala konanie o nesplnení povinností a takisto nemôže svoju platbu podmieniť začatím takéhoto konania.⁵⁰ Generálna advokátka teda konštatovala, že na to, aby sa takáto skutočnosť stanovená aj samotnou judikatúrou⁵¹ vyvrátila by musel Súdny dvor priamo konštatovať povinnosť Komisie začať konanie o nesplnení povinností v prípade platby s výhradami, prísne vymedzenú na oblasť vlastných zdrojov.⁵² Takúto povinnosť sprevádzajú dva dôvody.

Prvým je, že Komisia na základe čl.17 ods. 1 ZEÚ zabezpečuje uplatňovanie zmlúv a opatrení prijatých inštitúciami na ich základe, pričom takýto dohľad robí pod kontrolou Súdneho dvora. Preto je Komisia povinná dbať na správne uplatňovanie nariadenia č. 1150/2000, teda kontrolovať a monitorovať správne sprístupňovanie tradičných vlastných zdrojov. Preto platba sprevádzaná výhradami je neperfektnou a vyžaduje objasnenie, ktoré bude v konečnom dôsledku v rukách Súdneho dvora.⁵³

V druhom rade túto povinnosť generálna advokátka opiera o zásadu lojálnej spolupráce⁵⁴, ktorej výrazom je odôvodnenie 21 nariadenia č. 1150/2000, vykladané v spojení s článkom 47 Charty základných práv EÚ.⁵⁵ Bez takejto povinnosti takýto spor nemá riešenia a nebol by nikdy rozhodný súdom. Avšak v tejto fáze riešenia sporu bolo na Súdnom dvore, či si návrh generálnej advokátky osvojí.

V druhej analýze sa generálna advokátka venovala alternatívnym riešeniam, ktoré existujú, ak Súdny dvor nedeclaruje povinnosť Komisie začať konanie o nesplnení povinnosti. Táto časť návrhu generálnej advokátky ma podstatný význam na účely tohto príspevku, pretože sa venuje priamej žalobe- žalobe o náhradu škody, kde v rámci jej analýzy ponúka zaujímavé riešenia. V rámci žaloby o náhradu škody podrobuje preskúmaniu dva spôsoby odškodnenia: žaloby založené na mimozmluvnej zodpovednosti za zavinenie a žalobu založenú na bezdôvodnom obohatení (žaloba *in rem verso*), ktorých existenciu konštatoval, ako sme už aj vyššie uviedli, Súdny dvor v rozsudku *Masdar*. Z dôvodu vylúčenia prvého spôsobu odškodnenia prostredníctvom žaloby založenej na mimozmluvnej zodpovednosti za zavinenie sa budeme ďalej len venovať analýze druhej žalobnej možnosti.

V právnej teórii krajín kontinentálneho práva, na ktoré odkazuje generálna advokátka vo svojej analýze sa vo všeobecnosti uznáva pre-

⁵⁰ Návrh generálnej advokátky Eleanor Sharpston vo veci C-575/18 P, ods. 104.

⁵¹ napr. pozri: Vec C-163/06 P, *Fínsko v. Komisia* [2007], ods. 36.

⁵² Návrh generálnej advokátky Eleanor Sharpston vo veci C-575/18 P, ods. 105.

⁵³ *Ibidem*, ods. 107.

⁵⁴ čl. 4 ods. 3 ZEÚ.

⁵⁵ Návrh generálnej advokátky Eleanor Sharpston vo veci C-575/18 P, ods. 108.

ukázanie (i) obohatenia, (ii) zmenšenia svojho majetku, (iii) príčinná súvislosť medzi týmto obohatením a zmenšením majetku, (iv) subsidiárna povaha tejto žaloby a nakoniec (v) neexistencia právneho dôvodu pre obohatenie a zmenšenie majetku.⁵⁶ Bod (i) a (ii) môžeme badať v prípade, že členský štát zo svojich vlastných prostriedkov uhradí tradičné vlastné zdroje, ktoré nebol schopný vybrať od dlžníka (keďže nemôže aplikovať čl. 17 ods. 2 nariadenia č. 1150/2000) a tým dôjde k zmenšeniu jeho majetku a následne k obohateniu na strane Únie, pričom príčinná súvislosť, teda bod (iii), je nepochybná. Vyžadovaná subsidiárna povaha žaloby je takisto splnená s poukazom na vyššie spracovanú časť príspevku, kde konanie pred Všeobecným súdom ukazuje neexistenciu prostriedku napadnutia listu/vyjadrenia Komisie podľa nariadenia č. 1150/2000. Aby došlo k splneniu bodu (v), tu sa generálna advokáta domnieva, že samotným deklaratórnym rozsudok Všeobecného súdu, ktorým určí že dotknutý členský štát nebol v skutočnosti povinný sprístupniť spornú sumu Komisii, sa stáva platba (s výhradami aj bez) *ipso facto* platbou bez právneho dôvodu. Keďže je takéto určenie súdu retroaktívne, podmienka neexistencie právneho dôvodu bude splnená.⁵⁷

Ako jednu z nevýhod takéhoto postupu na základe žaloby založenej na bezdôvodnom obohatení vidí generálna advokátka to, že v zásade by Všeobecný súd rozhodoval o tom, či členský štát dodržal svoje povinnosti v oblasti tradičných vlastných zdrojov, pričom ide o agendu, ktorá mu v momentálnej organizácii súdnictva neprináleží.⁵⁸ Sľubnejšie preto vidí povinnú žalobu pre nesplnenie povinnosti. V závere vítame vyjadrenie generálnej advokátky, v ktorom oslovuje normotvorcu, aby zlepšil fungovanie systému vlastných zdrojov a upravil vhodný mechanizmus súdneho preskúmania.

4. Posúdenie Súdnym dvorom

Súdny dvor vydal v predmetnej veci rozhodnutie 8. júla 2020, pričom tento rozsudok⁵⁹ môžeme vnímať ako prekonanie medzery v systéme súdnych prostriedkov. Odvolanie Českej republiky bolo týmto rozsudkom síce zamietnuté, no posúdenie Súdneho dvora ukázalo, že súdne preskúmanie nároku Komisie na vlastné zdroje podľa nariadenia č. 1150/2000 je možné dosiahnuť žalobou o náhradu škody z dôvo-

---

⁵⁶ *Ibidem*, ods. 123.

⁵⁷ *Ibidem*, ods.127.

⁵⁸ *Ibidem*, ods. 134; Žaloby a konanie podľa čl. 258 ZFEÚ prináleží prejedávať Súdnemu dvoru.

⁵⁹ Vec C- 575/18 P, *Česká republika v. Komisia* [2020].

du bezdôvodného obohatenia na základe analogického použitia čl. 268 a 340 ods. 2 ZFEÚ.

V prvom rade sa zameriame na posúdenie povahy rozhodnutia Komisie z 20. januára 2015, č. j. Ares (2015)217973 Súdny dvorom. Ten v zásade prevzal názor Všeobecného súdu a charakterizoval napadnutelný akt v zmysle čl. 263 ZFEÚ ako každé opatrenie prijímané inštitúciami EÚ bez ohľadu na ich formu, ktoré majú vyvolávať záväzné právne účinky.⁶⁰ Aby sme vedeli určiť, či napadnutý akt vyvoláva takéto účinky, treba vychádzať z podstaty tohto aktu a posúdiť tieto účinky z hľadiska jeho obsahu alebo kontextu jeho prijatia, ako aj právomoci inštitúcie, ktorá ho prijala.⁶¹ Súdny dvor sa stotožnil s analýzou vykonanou Všeobecným súdom a skonštatoval, že povinnosť výberu a prispánia vlastných zdrojov na účet Únie je pripísaná členským štátom na základe rozhodnutí 200/597 a 2007/436 a nariadenia č. 1150/2000. Komisia preto v tejto oblasti takýmto právomocami nedisponuje a preto predmetný list resp. rozhodnutie Komisie z 20. januára 2015, č. j. Ares (2015)217973 nie je napadnutelným aktom.

V druhom rade sa Súdny dvor nestotožnil s návrhmi generálnej advokátky v časti, kde navrhovala, aby Súdny dvor konštatoval povinnosť Komisie začať konanie o nesplnení povinnosti v prípade platby sprevádzanej výhradami.⁶² Súdny dvor naďalej konštatuje, aj s odvolaním sa na ustálenú judikatúru⁶³, žeby takáto povinnosť bola v rozpore so obsahom čl. 258 ZFEÚ, z ktorého plynie, že Komisie nie je povinná takéto konanie začínať.⁶⁴

Avšak Súdny dvor opätovne pripomenul možnosť členských štátov sprístupňovať platby s výhradami, aby sa vyhli prípadným úrokom z omeškania.⁶⁵ Preto, ak členský štát spraví platbu s výhradami, Súdny dvor odkazuje na dialóg medzi inštitúciou, resp. Komisiou a členským štátom. Takýto postup Komisie vidí v súlade so zásadou lojálnej spolupráce (v zmysle čl. 4 ods. 3 ZEÚ), pričom cieľom dialógu ma byť objasnenie jednotlivých pozícií a určiť povinnosti, ktoré prináležia tomuto členskému štátu, ktorý sprístupnil platbu s výhradami.⁶⁶ Súdny dvor sa takisto stotožňuje s názorom generálnej advokátky v časti, kde považuje výhradu k platbe členským štátom ako nesplnenie povinnosti⁶⁷, no

---

⁶⁰ Ibidem, ods. 46.

⁶¹ Ibidem, ods. 47.

⁶² Návrh generálnej advokátky Eleanor Sharpston vo veci C-575/18 P, ods. 97-108.

⁶³ pozri: *Vec Star Fruit v. Komisia*, 247/87, [1989], ods. 11.

⁶⁴ *Vec C- 575/18 P, Česká republika v. Komisia* [2020], ods. 77-80.

⁶⁵ Ibidem, ods.72.

⁶⁶ Ibidem, ods. 73.

⁶⁷ Návrh generálnej advokátky Eleanor Sharpston vo veci C-575/18 P, ods. 98-99.

ako sme už uvideli vyššie, Súdny dvor nevidí povinnosť Komisie začať konanie o nesplnenie povinností.⁶⁸

Ak však takýto dialóg neumožnil ukončiť spor, daný členský štát má podľa Súdneho dvora možnosť požiadať o náhradu škody z dôvodu bezdôvodného obohatenia Únie a prípadne na tieto účely podať žalobu na Všeobecný súd.⁶⁹ Podľa Súdneho dvora by bol taký výklad článkov 268 a 340 ods. 2 ZFEÚ, ktorý by vylučoval takýto druh žaloby, v rozpore so zásadou účinnej súdnej ochrany.⁷⁰ V tejto časti Súdny dvor konštatoval, že Všeobecnému súdu prináleží posúdiť, „či ochudobnenie členského štátu, ktorý je žalobcom, zodpovedajúce sprostredkovaniu sumy vlastných zdrojov Únie Komisii, ktoré tento členský štát napadol, a súvisiace obohatenie tejto inštitúcie sú odôvodnené povinnosťami, ktoré tomuto členskému štátu vyplývajú z práva Únie v oblasti vlastných zdrojov Únie, alebo ich naopak takto odôvodniť nemožno“.⁷¹

Práve z vyššie uvedených dôvodov bolo odvolanie Českej republiky v tomto konaní zamietnuté v celom rozsahu.

5. Vplyv rozsudku na systém priamych žalôb

Z prezentácie konaní pred SDEÚ uvedenej v časti dva vyššie vyplýva niekoľko skutočností. Po prvé, jednotlivé priame žaloby sa vedia navzájom dopĺňať. Ide napríklad o žalobu na nečinnosť v prípade, ak inštitúcia nekoná; avšak v momente, ako vydá rozhodnutie, ktoré je ale odlišné od rozhodnutia, ktoré subjekt od inštitúcie očakával, vzniká subjektu možnosť podať žalobu. Nepôjde už síce o žalobu na nečinnosť, ale o žalobu o neplatnosť.

Vyššie analyzovaný prípad *Česká republika v. Komisia* dopĺňanie sa žalôb učebnicovo demonštruje. Česká republika bola vystavená nepríjemnej situácii, keď od nej Komisia požadovala zaplatenie súm na základe listu, pričom tento list podľa všetkého nebol žalovateľným aktom v zmysle článku 263 ZFEÚ. Akým spôsobom dostať vec na posúdenie Luxemburskému súdu? Naskytovalo sa niekoľko možností:

- skúsiť podať žalobu o neplatnosť s odôvodnením, že v skutočnosti ide o žalovateľný akt. Ako bolo v prípade preukázané

⁶⁸ Vec C- 575/18 P, *Česká republika v. Komisia* [2020], ods. 77.

⁶⁹ *Ibidem*, ods.81.

⁷⁰ *Ibidem*, ods. 82, pozri tiež: Vec C-47/07 P, *Masdar v. Komisia* [2008], ods. 44 a 46 až 50.

⁷¹ *Ibidem*, ods. 83.

- Všeobecným súdom, generálnou advokátkou aj Súdny dvor, akt nebolo možné považovať za žalovateľný⁷²;
- požadované sumy nezaplatiť a čakať, kým Českú republiku Komisia zažaluje v rámci *infringement* konania. Vec by sa pred Súdny dvor dostala, avšak Česká republika by sa vystavila nebezpečenstvu povinnosti platiť úroky z omeškania v nemalej sume v prípade prehry sporu;
  - požadované sumy zaplatiť s výhradou a veriť, že Komisia bude zaplatenie s výhradou považovať za nedostatočné splnenie povinnosti a zažaluje Českú republiku v rámci *infringement* konania. Komisia by však išla proti sebe – jednak by musela vynaložiť kapacitu a zdroje na *infringement* konanie, jednak by sa vystavovala riziku, že Súdny dvor rozhodne v jej neprospech, t. j. že členský štát nemal povinnosť sumy zaplatiť. Dobrovoľné začatie konania zo strany Komisie preto nebolo očakávateľné, čo vysvetľuje, prečo sa generálna advokátka vyslovovala v prospech judikovania povinnosti Komisie začať v takom prípade konanie;
  - požadované sumy zaplatiť s výhradou a následne sa pokúsiť ich vymôcť späť prostredníctvom žaloby podľa článku 340 ods. 2 ZFEÚ. Ako sme preukázali vyššie, k splneniu podmienok na vznik mimozmluvnej zodpovednosti *stricto sensu* nedošlo. Žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia na základe prípadu *Masdar* nebola síce bezprecedentná, avšak nie je k nej ani bohatá judikatúra stanovujúca podmienky a možnosti jej využitia. Obzvlášť tu dávame do pozornosti skutočnosť, že prípad *Masdar* sa týkal žaloby jednotlivca, nie členského štátu, čo mohlo jej použiteľnosť ovplyvniť.

Po druhé, k vzájomnému dopĺňaniu konaní pred SDEÚ dochádza aj medzi priamymi žalobami a prejudiciálnym konaním. Napríklad, neplatnosť aktu je v zásade možné dosiahnuť prostredníctvom žaloby o neplatnosť, ale aj prostredníctvom vnútroštátneho súdu, ktorý sa následne môže spýtať prejudiciálnu otázku. Tento mechanizmus slúži SDEÚ na to, aby bol zabezpečený prístup k súdu aj v prípade veľmi reštriktívne nastavených pravidiel pre prípustnosť žaloby jednotlivca podľa článku 263 ods. 4 ZFEÚ.

V súvislosti s prípadom *Česká republika v. Komisia* začatie konania na vnútroštátnom (českom) súde nebolo veľmi predstaviteľné.⁷³

---

⁷² Pripomíname, že členské štáty si za túto situáciu mohli čiastočne sami, pretože nepriznali Komisii rozhodovaciu právomoc, ako sme uviedli vyššie.

⁷³ PIEGSA, V.: *Patching a gap in the EU's system of judicial remedies*, *VerfBlog*, 2020-07-13. [online, 2021-03-18]. Dostupné na: <https://verfassungsblog.de/patching-a-gap-in-the-eus-system-of-judicial-remedies/>, DOI: 10.17176/20200713-235309-0.

V tejto súvislosti však môžeme poukázať na to, že SDEÚ sa snaží za každých okolností zabezpečiť právo na prístup k súdnemu prieskumu, ako vyplýva aj z článku 47 Charty základných práv EÚ. Keď Súdny dvor nevedel odkázať Českú republiku na vnútroštátne konanie a možnosť podania prejudiciálnej otázky, pripustil možnosť podania žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia. Avšak, je potrebné tiež zdôrazniť, že Súdny dvor nepripúšťa narušenie celkového systému žalôb daných primárnym právom iba kvôli článku 47 Charty základných práv EÚ.⁷⁴

Po tretie, systém súdnej ochrany prechádza vývojom v čase. Jednak ide o zmeny súvisiace s novelizáciami zakladajúcich zmlúv; spomeňme v tejto súvislosti zmenu v článku 263 ods. 4 ZFEÚ prinesenú Lisabonskou zmluvou. Jednak ide o zmeny súvisiace s výkladom ustanovení zakladajúcich zmlúv. V tejto súvislosti môžeme spomenúť napríklad prípad *Masdar*, v ktorom Súdny dvor pripustil existenciu žaloby založenej na bezdôvodnom obohatení.

Prípad *Česká republika v. Komisia* prispieva k vývoju systému priamych žalôb. Ako ukazuje tento prípad, doposiaľ nebolo jasné, ako sa má členský štát zachovať v prípade, ak od neho Komisia požaduje zaplatenie určitých súm, s ktorými daný členský štát nesúhlasí. V tejto súvislosti môžeme poukázať na skutočnosť, že Česká republika v predmetnej veci podala v konečnom dôsledku nie jednu, ale tri žaloby: žalobu o neplatnosť⁷⁵, žalobu na nečinnosť⁷⁶ a žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia.⁷⁷

Pre naplnenie princípu právnej istoty je možné privítať predmetné rozhodnutie Súdného dvora, pretože sa tým vyplňuje jedna z medzier v súdnom systéme EÚ. Členské štáty už vedia, ako sa brániť v podobnom prípade. Nebudú musieť podávať tri žaloby za účelom hľadania správneho nápravného opatrenia a stráviť šesť rokov iba identifikáciou tej pravej žaloby.⁷⁸

Po štvrté, napriek vývojovým špecifikám vnímame systém žalôb pred SDEÚ stále ako uzavretý systém, v ktorom je potrebné, aby žalob-

---

⁷⁴ UTRILLA, D.: Grand Chamber judgment in Czech Republic v Commission: judicial protection in the area of EU's own resources to be channelled through actions for unjust enrichment. 2020-07-09. [online, 2021-03-21]. Dostupné na: <https://eulawlive.com/grand-chamber-judgment-in-czech-republic-v-commission-judicial-protection-in-the-area-of-eus-own-resources-to-be-channelled-through-actions-for-unjust-enrichment/>.

⁷⁵ Vec T-147/15 Česká republika v. Európska komisia [2018].

⁷⁶ Vec T-13/19 Česká republika proti Európskej komisii [2020].

⁷⁷ Vec T-151/20 Česká republika proti Európskej komisii.

⁷⁸ PIEGSA, V.: *Patching a gap in the EU's system of judicial remedies*, *VerfBlog*, 2020-07-13. [online, 2021-03-18]. Dostupné na: <https://verfassungsblog.de/patching-a-gap-in-the-eus-system-of-judicial-remedies/>, DOI: 10.17176/20200713-235309-0.

ca identifikoval správnu žalobu, naplnil podmienky aktívnej legitimácie a ostatné podmienky prípustnosti žaloby. Žaloba o vydanie bezdôvodného obohatenia, napriek tomu, že ide o žalobu, ktorá nemá svoj jasný základ v primárnom práve, bola odvodená od článku 268 ZFEÚ a článku 340 ods. 2 ZFEÚ. V prípade *Masdar* aj v prípade *Česká republika v. Komisia* sa zdá, že išlo o situáciu *ultima ratio*, kedy žalobca ani v jednom prípade nemal k dispozícii iný právny prostriedok, najmä nebolo možné začatie konania pred vnútroštátnym súdom.⁷⁹

Záver

Systém priamych žalôb predstavuje pomerne komplikovaný sumár viacerých typov žalôb, ktoré sa navzájom dopĺňajú. Identifikovať správny prostriedok nápravy nemusí byť jednoduché nie len pre študenta právnickej fakulty, ale ani pre tím právnikov zastupujúcich členský štát. Prípád *Česká republika v. Komisia* je demonštráciou viacerých charakteristík systému priamych žalôb, predovšetkým ich vzájomného dopĺňania sa. Prípád tiež potvrdzuje rigidnosť interpretácie prípustnosti jednotlivých žalôb. Súdny dvor nebol ochotný poľaviť z požiadaviek na žalovateľný akt podľa článku 263 ZFEÚ. List Komisie, ktorý bol napadnutý Českou republikou, nebol žalovateľným aktom. Sudcovia Súdneho dvora tiež nezasiahli do diskrečnej právomoci Komisie začať konanie o nesplnenie povinnosti a podať žalobu podľa článku 258 ZFEÚ. V tomto momente sa rozišli s názorom generálnej advokátky Sharpston, ktorá brojila za zmenu diskrečnej právomoci v prípade, ak sa jedná o uhradenie platieb Komisii s výhradou. Podľa generálnej advokátky by bolo najlepším riešením, ak by sa takáto platba dostala pred Súdny dvor práve prostredníctvom tohto konania.

Napriek tomu, že sudcovia Súdneho dvora nenasledovali tento návrh, dopomohli k vývoju systému priamych žalôb, keďže explicitne stanovili, že je možné podať žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia. Táto žaloba, spomínaná v prípade *Masdar*, bola explicitne uvedená ako to správne riešenie pre situáciu, v ktorej sa ocitla Česká republika.

Prípád *Česká republika v. Komisia* je na jednej strane potvrdením viacerých charakteristík priamych žalôb. Na druhej strane predstavuje aj posun vo vývoju, predovšetkým vo vzťahu k explicitnému zakotveniu žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia.

---

⁷⁹ Ibidem.

Použitá literatúra

1. BLAŽO, O.: *Action for Annulment – Sufficient Measure against Abuse?* In: ČIČKÁNOVÁ et al. (zost.): Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie Bratislavské právnické fórum 2013 organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou v dňoch 10. – 11. októbra 2013 pod záštitou predsedu vlády SR Róberta Fica. Bratislava: Univerzita Komenského, Právnická fakulta, 2013, s. 1286-1296.
2. FEKETE, I. – FEKETEOVÁ, M.: *Občiansky zákonník. Prehľadný komentár*. Bratislava: EPOS, 2012. 1314 s.
3. CHALMERS, D. – DAVIES, G. – MONTI, G.: *European Union Law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. 1114 s.
4. KALESNÁ, K.: Voľný pohyb osôb optikou recentnej judikatúry Súdneho dvora EÚ. In *ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE*, roč. 32, 2013, č.1, s. 101-107.
5. MÁČAJ, A.: *Jurisdiction under the Recent Developments of Jurisprudence on Rule of Law and Judicial Independence*. In: BLAŽO, O. – MOKRÁ, L. – MÁČAJ, A. (zost.): Bratislavské právnické fórum 2020. Právne výzvy pre novú Európsku komisiu. Zborník z vedeckej konferencie organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou dňa 6 a 7. februára 2020 v priestoroch Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020, s. 114-121.
6. PATAKYOVÁ, M. T.: *Konania pred Súdnyim dvorom Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020. 208 s.
7. PATAKYOVÁ, M. T.: *Ludskoprávne aspekty hospodárskej súťaže. Antitrust z pohľadu ľudských práv*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2019. 216 s.
8. PATAKYOVÁ, M. T.: Ochrana komunikácie medzi právnikom a jeho klientom a vyšetrovacie právomoci Európskej komisie v oblasti súťažného práva. In *ACTA FACULTATIS IURIDICAE UNIVERSITATIS COMENIANAE*, roč. 36, 2017, č.1, s. 95-104.
9. PATAKYOVÁ, M. T.: *Speed-up Infringement Procedure*. In: BLAŽO, O. – MOKRÁ, L. – MÁČAJ, A. (zost.): Bratislavské právnické fórum 2020. Právne výzvy pre novú Európsku komisiu. Zborník z vedeckej konferencie organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou dňa 6 a 7. februára 2020 v priestoroch Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2020, s. 114-121.
10. PIEGSA, V.: *Patching a gap in the EU's system of judicial remedies*, *VerfBlog*, 2020-07-13. [online, 2021-03-18]. Dostupné na: <https://verfassungsblog.de/patching-a-gap-in-the-eus-system-of-judicial-remedies/>, DOI: 10.17176/20200713-235309-0.

11. ŠTEVČEK, M. In ŠTEVČEK, M. a kol.: *Občiansky zákonník II. § 451 – 880. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2015. 1580 s.
12. UTRILLA, D.: Grand Chamber judgment in Czech Republic v Commission: judicial protection in the area of EU's own resources to be channelled through actions for unjust enrichment. 2020-07-09. [online, 2021-03-21]. Dostupné na: <https://eulawlive.com/grand-chamber-judgment-in-czech-republic-v-commission-judicial-protection-in-the-area-of-eus-own-resources-to-be-channelled-through-actions-for-unjust-enrichment/>.